

Plan Rozwoju Lokalnego

**Gminy Wąwolnica
na lata 2007 - 2013**

Spis treści:

I.	Wstęp.....	3
A.	Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.....	4
II.	Programowanie rozwoju lokalnego w kontekście Narodowej Strategii Spójności.....	5
III.	Cel Planu Rozwoju Lokalnego w Gminie Wąwolnica w latach 2007-2013...8	
IV.	Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza w Gminie Wąwolnica.....9	
V.	Plan Rozwoju Lokalnego. Cel. Kierunki. Działania.....	34
A.	Zadania inwestycyjne Gminy Wąwolnica 2007-2013	36
B.	Plan finansowy	40
VI.	Wdrażanie Planu Rozwoju Gminy	41
VII.	System monitorowania i ewaluacji Planu w Gminie Wąwolnica.....	42
A.	Metodologia ewaluacji	42
VIII.	Sposoby oceny Planu.....	54
IX.	Podsumowanie. Strategia Promocji Planu Rozwoju Lokalnego.....	55
	Źródła.....	58

I. WSTĘP

Plan Rozwoju Lokalnego jest kompleksowym dokumentem określającym strategię społeczno-gospodarczą na lata 2007-2013.

Dokument został przygotowany na podstawie następujących dokumentów o charakterze programującym:

1. Narodowy Plan Rozwoju (do 2006)
2. Narodowa Strategia Spójności
3. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (Regionalny Program Operacyjny (od 2007)
4. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wąwolnica (2005 – 2006)
5. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego
6. Strategia Rozwoju Gminy Wąwolnica
7. Studium Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wąwolnica
8. Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Wąwolnica
9. Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Wąwolnica

Konstrukcja Planu Rozwoju Lokalnego, w znaczącym stopniu, opiera się również na dokumentach programujących absorpcję środków Unii Europejskiej na lata 2007-2013 wpływających z projektu Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (Narodowej Strategii Spójności).

Plan Rozwoju Lokalnego przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną Gminy, formułuje cele i zawiera opis strategii zmierzającej do osiągnięcia rozwoju społecznego i gospodarczego. Plan szacuje również spodziewane efekty planowanych interwencji, ich wpływ na przebieg procesów rozwojowych oraz wskazuje kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych i środków własnych Gminy.

Dokument oparty został na założeniach ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Wąwolnica oraz Planie Rozwoju Lokalnego na lata 2004-2006.

Plan Rozwoju Lokalnego będzie służył jako punkt odniesienia dla działań o charakterze rozwojowym, podejmowanych z zasobów środków własnych, jak również pozwoli określić wysokość interwencji z funduszy unijnych (w ramach programów strukturalnych).

A. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Plan Rozwoju Lokalnego obejmuje obszar terytorialno-administracyjny Gminy Wąwolnica z województwa Lubelskiego, jak również zawiera opis działań Gminy w latach 2007-2013. Tak zdefiniowany czas realizacji wpisuje się w ramy czasowe Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (projekt luty 2006). Pozwala to na relatywnie precyzyjne określenie zarówno harmonogramu realizacji zadań ujętych w Planie jak i kosztu ich realizacji. Przyjęcie dłuższego okresu realizacji mogłoby negatywnie wpłynąć na dokładność szacunków kosztów finansowych.

Zadania, które zostały uwzględnione w planie ze względów technicznych mają charakter zadań wieloletnich, dlatego też uznano, że optymalnym okresem planowania jest okres 2007-2013, zgodny z programowaniem budżetu Unii Europejskiej.

Zadania proponowane w planie będą realizowane w różnych częściach Gminy, co spowodowane jest potrzebami zgłaszanymi przez poszczególne społeczności lokalne.

II. Programowanie rozwoju lokalnego w kontekście Narodowej Strategii Spójności

Proponowane zmiany na okres perspektywy finansowej 2007-2013

I. Uproszczenie systemu realizacji poprzez zmniejszenie liczby sektorowych programów operacyjnych w stosunku do projektu Narodowego Planu Rozwoju 2007-2013.

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego będzie pełniło funkcję instytucji zarządzającej dla wszystkich programów operacyjnych współfinansowanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.

Funkcje instytucji pośredniczących przejmą pozostali ministrowie odpowiedzialni za konkretne działy administracji rządowej. Rola instytucji pośredniczących zostanie wzmocniona, gdyż będą one odpowiedzialne za wypełnianie wszystkich funkcji związanych z podejmowaniem decyzji zarządczych, monitorowaniem, kontrolą i rozliczaniem środków w odniesieniu do zarządzanych przez nie priorytetów.

Na poziomie regionalnym będzie realizowanych 16 regionalnych programów operacyjnych, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

II. Finansowanie Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia

Rada Ministrów zaakceptowała 14 lutego b.r., „Wstępny projekt Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie”. NSRO to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–13.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Polski w ramach Unii Europejskiej i wewnątrz kraju.

Obok celu strategicznego NSRO zakładają realizację celów szczegółowych, wynikających z wyzwań Strategii Lizbońskiej, Strategicznych Wytocznych Wspólnoty oraz wniosków wynikających z analizy słabych i mocnych stron polskiej gospodarki, a także stojących przed nią szans i zagrożeń, tj.:

1. tworzenie warunków dla utrzymania trwałego i wysokiego tempa wzrostu gospodarczego;

2. wzrost zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego oraz społecznego;
3. podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw w tym szczególnie sektora usług;
4. budowa i modernizacja infrastruktury technicznej, mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski i jej regionów;
5. wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
6. rozwój obszarów wiejskich.

NSRO będą realizowane przy pomocy Programów Operacyjnych (PO), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego oraz Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), zarządzanych przez Samorządy poszczególnych województw. Na szczeblu centralnym realizowane będą cztery główne programy, co zapewni koordynację działań wewnątrz programów i ograniczenie administracji niezbędnej do zarządzania następującymi programami:

16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO)

1. Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej
2. Program Operacyjny Infrastruktura i środowisko
3. Program Operacyjny Kapitał ludzki
4. Program Operacyjny Konkurencyjna gospodarka
5. Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej
6. Program Operacyjny Pomoc techniczna

III. Program Operacyjny „Spójność Terytorialna i Konkurencyjność Regionów”

Celem Programu Operacyjnego „Spójność Terytorialna i Konkurencyjność Regionów” jest rozwijanie konkurencyjności obszarów o największym potencjalne społeczno-gospodarczym oraz podniesienie spójności terytorialnej w wymiarze ponadregionalnym. Cel ten realizowany będzie poprzez następujące cztery priorytety:

- a. Priorytet I „Wsparcie infrastruktury o znaczeniu ponadregionalnym”
- b. Priorytet II „Wzmocnienie rozwoju funkcji metropolitalnych”
- c. Priorytet III „Rozwój budownictwa społecznego”
- d. Priorytet IV „Pomoc techniczna”

Zadaniem programu jest także zapewnienie spójności terytorialnej w układzie międzyregionalnym, poprzez wsparcie dla trzech potencjalnych obszarów metropolitalnych Polski Wschodniej (Lublin, Białystok i Rzeszów) oraz dla obszarów rozwijających się ośrodków miejskich w regionach Polski wschodniej (Olsztyn, Kielce). Działania

podejmowane na tych obszarach przyczyniać się mają do przenoszenia procesów rozwojowych z obszarów wyżej rozwiniętych do ich otoczenia. Wsparcie dla ww. ośrodków wzrostu obejmie m.in. inwestycje w infrastrukturę transportu publicznego, infrastrukturę lotnisk o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, infrastrukturę kongresową i konferencyjną, infrastrukturę społeczną o znaczeniu krajowym (obiekty szkolnictwa wyższego, placówki ochrony zdrowia), a także w kompleksowe programy rewitalizacji obszarów miejskich.

IV. Finansowanie

Łączna wartość środków finansowych zaangażowanych w realizację Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia w latach 2007-13 wyniesie **ok. 85,6 mld euro**. Z tego ok. 9,7 mld euro stanowić będzie publiczny wkład krajowy, a na około 16,3 mld euro szacowana jest wartość wkładu podmiotów prywatnych. **Ponad 59,5 mld euro będzie pochodziło z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.**

Zaproponowano, aby blisko 52% środków zapewni Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego a około 15% z Europejskie Fundusz Społeczny, pozostałe około 33% środków pochodzić będzie z Funduszu Spójności. Finansowanie programów operacyjnych kształtuje się w następujący sposób:

1. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – 26,8% całości środków (ok. 15,9 mld euro),
2. PO Rozwój Polski Wschodniej – 3,6% całości środków (ok. 2,2 mld euro),
3. PO Infrastruktura i Środowisko – 35,7% całości środków (ok. 21,3 mld euro),
4. PO Kapitał Ludzki – 13,7% całości środków (8,1 mld euro),
5. PO Konkurencyjna Gospodarka – 11,7% całości środków (7 mld euro),
6. Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej – 1% całości środków (ok. 0,6 mld euro),
7. PO Pomoc Techniczna - 0,4% całości środków (0,2 mld euro).

III. Cel Planu Rozwoju Lokalnego w Gminie Wąwolnica w latach 2007-2013

Cel Planu Rozwoju Lokalnego Gminy i strategia jego osiągnięcia uwzględniają nie tylko horyzont najbliższych lat, ale odnoszą się również do inicjatyw, które będą aktualne w następnym okresie programowania, tj. co najmniej do roku 2013.

Cel strategiczny Planu Rozwoju Gminy formułowany z tej perspektywy określa się następująco:

**ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM GMINY WĄWOLNICA LEPSZEGO ŻYCIA
POPRZEZ:**

- ROZWINIĘTE ROLNICTWO**
- DOBRZE ROZWINIĘTĄ MAŁĄ I ŚREDNIĄ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ**
- ROZWINIĘTĄ AGROTURYSTYKĘ I INNE FORMY TURYSTYKI POBYTOWEJ**
- ZACHOWANIE NATURALNYCH WALORÓW PRZYRODNICZO –
KRAJOBRAZOWYCH**
- INTEGRACJĘ SPOŁECZNĄ**
- BEZPIECZEŃSTWO**

Realizacja celu strategicznego odbywać się będzie poprzez osiąganie celów częściowych, zdefiniowanych w odpowiedzi na zmiany zachodzące w gospodarce oraz wniosków wynikających z analizy słabych i mocnych stron Gminy, a także szans i zagrożeń przed nią stojących.

W świetle powyższego sformułowano dwa podstawowe cele częściowe Planu Rozwoju Lokalnego Gminy na lata 2007-2013:

- 1. Budowa i rozbudowa infrastruktury technicznej**
- 2. Budowa i rozbudowa infrastruktury społecznej i turystycznej**

Cele Planu Rozwoju Gminy będą realizowane w ramach środków własnych Gminy i krajowych. Zakłada się również dokonanie wszelkich starań o pozyskanie środków za pomocą programów i projektów współfinansowanych w ramach środków akcesyjnych oraz wspólnotowych.

IV. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza w Gminie Wąwolnica

SYNTETYCZNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Wąwolnica leży w środkowo-zachodniej części województwa lubelskiego, między Nałęczowem i Kazimierzem Dolnym, przy drodze wojewódzkiej nr 830 Lublin-Kazimierz-Puławy. Droga wiodącą przez Karmanowice i Kurów ma połączenie z międzynarodową trasą nr 17 Warszawa – Lwów. Przez teren gminy przebiega szerokotorowa linia kolejowa Warszawa - Lublin, z przystankiem w Łopatkach oraz wąskotorowa linia kolejowa Nałęczów - Karczmiska, ze stacją w Wąwolnicy.

Gmina Wąwolnica jest gminą rolniczą o powierzchni niewiele ponad 62 km², z czego użytki rolne zajmują 80,6% a lasy 12,93 % jej powierzchni. Przepływa przez nią rzeka Bystra, która wchodzi w skład dorzecza rzeki Wisły.

Gmina Wąwolnica sąsiaduje z siedmioma gminami: Kazimierz Dolny, Karczmiska, Poniatowa, Wojciechów, Nałęczów, Kurów i Końskowola. Najbliższymi miastami są: Nałęczów - w odległości 3 km od granicy gminy, Kazimierz Dolny - 18 km, Puławy - 18 km, Opole Lubelskie - 18 km i Lublin - 25 km.

CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA GMINY

W 2002 r. Gminę zamieszkiwało 4964 osoby, z czego 51,4% stanowiły kobiety a 48,6% mężczyźni. W porównaniu z rokiem 1993 (5200 mieszkańców) oznacza to spadek liczby ludności o ponad 4 %. W IV kwartale 2004r. liczba ludności nieznacznie wzrosła i wynosiła 4997 osób (wzrost o 0,7%), aby w 2005r. i w IV kwartale 2006r. spaść odpowiednio do 4911 i 4870 osób.

Współczynnik feminizacji utrzymuje się na stałym, niezbyt wysokim poziomie (104 kobiety na 100 mężczyzn). Gęstość zaludnienia kształtowała się na poziomie 80 osób na 1 km² i była niższa zarówno w porównaniu z powiatem (127) jak i województwem (88).

ROZMIESZCZENIE LUDNOŚCI

Ludność rozmieszczona jest nierównomiernie. 65,6% tj. 3279 osób zamieszkuje 5 miejscowości: Wąwolnica, Celejów, Zarzeka, Łopatki, Karmanowice. Pozostałe 12 z 17 sołectw jest zamieszkiwanych przez zaledwie 34,4% mieszkańców tj. 1718 osób. Najmniej

liczne są miejscowości: Zgórzyńskie (75) i Stanisławka (48 osób). Dane te jak i wartości podane w tabeli dotyczą końca 2004 roku.

sołectwo	powierzchnia ewidencyjna (ha)	liczba mieszkańców
Bartłomiejowice	402,45	158
Celejów	750,79	674
Grabówki	193,67	107
Huta	264,42	123
Karmanowice	468,60	481
Kębło	316,42	203
Kol. Łopatki	133,53	69
Łąki	387,72	182
Łopatki	390,39	483
Mareczki	215,97	157
Rąblów	407,49	276
Rogalów	151,73	112
Stanisławka	83,25	48
Wąwolnica	921,68	1105
Zarzeka	618,38	536
Zawada	321,72	208
Zgórzyńskie	212,97	75
Razem	6241	4997

Obecnie obserwujemy, podobnie jak się to dzieje w całym kraju, tendencję spadkową i tak na koniec 2005 roku liczba mieszkańców Gminy wyniosła ogółem 4911 osób a **na 13.11 2006 roku – 4870 osób.**

POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

Pod względem fizycznogeograficznym Gmina Wąwolnica jest położona w północnej części Wyżyny Lubelskiej - w większości na Płaskowyżu Nałęczowskim, a jedynie południowe krańce na Równinie Bełżyckiej. Hydrograficznie leży w środkowej części zlewni rzeki Bystrej.

UKSZTAŁTOWANIE POWIERZCHNI; GEOMORFOLOGIA

Rzeźba obok klimatu i gleb jest jednym z ważniejszych przyrodniczych czynników występowania erozji wodnej. Południowa i północna część obszaru gminy jest usytuowana na wysokości 190 - 210 m. n.p.m., a środkowa /w dolinie rzeki Bystrej/ na wysokości od 165 m. n.p.m. w części wschodniej, do 145 m n.p.m. w części zachodniej. Najwyższe wysokości bezwzględne występują w północno-wschodniej części gminy - 228,4 m n.p.m., a najniższe w dolinie Bystrej k/Celejowa - 136 m n.p.m. Wysokości względne dochodzą do 50 m. Ukształtowanie obszaru gminy jest bardzo zróżnicowane. Wyraźne piętno na krajobraz wywiera głęboko wcięta dolina rzeki Bystrej. Układ doliny jest równoleżnikowy, dlatego na obszarze zlewni i gminy przeważają stoki o ekspozycji południowej i północnej. Najbardziej strome i rozczłonkowane formami erozji liniowej są zbocza doliny Bystrej i doliny dopływów bocznych. Nad stromymi zboczami dolin występuje lekko falisty płaskowyż. Istniejący na tym terenie układ komunikacyjny potęguje erozję. Powstałe w wyniku jej działania wąwozy są utrudnieniem dla mieszkańców, jednak ich malowniczość może być magnesem przyciągającym turystów.

BUDOWA GEOLOGICZNA – KOPALINY

Płaskowyż Nałęczowski jest zbudowany z utworów czwartorzędowych i trzeciorzędowych. Na utworach trzeciorzędowych zalegają czwartorzędowe utwory glacialne i fluwioglacialne, przede wszystkim gruba dwudzielna warstwa glin zwałowych, położona jedna nad drugą, lub rozdzielona utworami fluwioglacialnymi /żwir i piaski ze żwirami/ lub limniglacialnymi /iły, mułki, drobne piaski/. Wszystkie te utwory są związane z maksymalnym stadiem zlodowacenia środkowopolskiego. Lodowiec przez dłuższy czas opierał się o krawędź wyższego poziomu powierzchni podczwartorzędowej, momentami zaś przekraczał dolinę Bystrej. Podczas zlodowacenia bałtyckiego, kiedy zaczęły się osadzać lessy, Płaskowyż Nałęczowski był obszarem silnie urzeźbionym, w przeciwieństwie do bardzo słabo rozciętej Równiny Bełżyckiej. Pokrywa lessowa powstała podczas jednego cyklu, przerywanego na krótko okresami ociepleń, w czasie których tworzyły się inicjalne poziomy gleby kopalnych (4).

Less nie tworzy jednej zwartej pokrywy, lecz jest podzielony na szereg płatów. Duże płaty występują w północnej części gminy /Celejów/ i w północno-wschodniej /Rogalów, Zgórzyńskie/. Kilka większych płatów przylega od południa do doliny Bystrej /płat Rąbłowa, Grabówek, Mareczek i Wąwolnicy/. Ponadto od Celejowa na wschód, na krawędzi zbocza doliny Bystrej lub na równoległych do niej piaszczystych wałach kemowych ciągnie się szereg niewielkich „czapek lessowych”. Pokrywa lessowa powtórzyła w zasadzie wcześniejsze elementy urzeźbienia terenu. Miąższość pokrywy lessowej jest zróżnicowana. Na terenie gminy maksymalne jej wartości w dużych płatach dochodzą do 30 m. Less nie

występuje w dolinie Bystrej i jej dopływów, w tzw. Niece Karmanowickiej /Celejów-Karmanowice-Łopatki/ oraz w południowej części Gminy, należącej do Równiny Bełżyckiej. Równinę Bełżycką budują utwory kredy i lokalnie trzeciorzędu, pokryte kilkumetrowym płaszczem glin zwietrzelinowych, strzępów glin zwałowych i piaskami różnego pochodzenia.

HYDROGEOLOGIA

Naprzemianległe ułożenie warstw o różnej przepuszczalności utworów kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu, duża zmienność litologiczna skał węglanowych przy ogólnym nachyleniu warstw ku północy oraz wpływ tektoniki komplikuje warunki występowania i krążenia wód podziemnych. Na analizowanym terenie istnieją dwa zasadnicze piętra wodonośne: kredowe i czwartorzędowe. Wody podziemne są przeważnie typu warstwicowo-szczelinowego i występują w kilku odrębnych zbiornikach. Ze względu na różnice w obiegu wody, jej jakość, dostępność i zasobność, na terenie gminy Wąwolnica można wydzielić trzy regiony hydrograficzne:

- Dolina rzeki Bystrej - wraz z przyległym obszarem znajduje się pod wpływem reżimu wód powierzchniowych oraz wód spływających szczelinami skał kredowych z obszarów wierzchowinowych. Jest ona wycięta w skałach kredowych i częściowo wypełniona osadami czwartorzędowymi: piaskami, żwirami, ilastymi madami starszymi, torfami i ilasto-piaszczystymi madami młodszy. Dolna warstwa mad uniemożliwia podsięk wód kredowych, zaś górna utrudnia infiltrację wód opadowych, co powoduje, że dno doliny jest podmokłe. Podmokłościom sprzyja również płaskość terenu doliny Bystrej, uniemożliwiająca szybki odpływ wód opadowych i roztopowych. Niewielka siła erozyjna rzeki i duże zasilanie doliny wodami z piętra kredowego przejawia się w istnieniu licznych źródeł i wysięków wody.

Na terenie Gminy występuje 11 źródeł /Bartłomiejowice - 4, Rąblów - 2, Celejów - 2, Rogalów, Wąwolnica i Zarzeka - po 1/. Wszystkie źródła są położone w dolinie rzeki Bystrej i są źródłami przykorytowymi lub podzboczowymi. Wody z utworów wieku kredowego wypływają niekiedy z kilku szczelin, tworząc linie wypływów na kontakcie skał o różnej przepuszczalności. Ich wydajność waha się od kilku do kilkunastu litrów na sekundę. Największą wydajność posiada źródło w Wąwolnicy - 93 l/s. Wody źródlane wykazują dość wysoki stopień mineralizacji.

- Wody wierzchowinowe z głównym zbiornikiem wodonośnym w opokach kredowych. Ich zwierciadło występuje na głębokości od kilkunastu do 50 metrów. Jest ono nachylone, zgodnie z nachyleniem utworów kredowych - ku północy. Warunki krążenia wód są tu bardzo skomplikowane - typu szczelinowo-warstwowego. Miejscami, płytko pod powierzchnią występują w piaskach czwartorzędowych na zwietrzelinie margli kredowych

wody typu wierzchówkowego. Dochodząc miejscami do powierzchni ziemi wypełniają okresowo niewielkie zagłębienia terenu.

Do tego regionu hydrograficznego należy cała południowa i centralna część gminy - z wyjątkiem doliny Bystrej.

- Obszary wierzchowinowe pokryte lessem z użytkowanymi wodami czwartorzędowymi. Pod osadami lessowymi wody podziemne występują na głębokości 10-25 m w spągu lessów lub w stropie piaszczystych glin zwałowych. Zwarty obszar występowania tego typu wód ciągnie się w północnej części gminy od Stoku przez Karmanowice, Łopatki i dalej do Kolonii Drzewce. Wody polessowe wychodzą na powierzchnię w dnach głęboko wciętych wąwozów, w postaci mało wydajnych źródeł, młak i wysięków, najczęściej okresowych lub epizodycznych. Wąwozy takie spotkać można na obszarze obrębów: Zawada i Zgórzyńskie.

Powierzchniowa sieć wodna na obszarze gminy Wąwolnica jest dosyć uboga. Większa część obszaru leży w dorzeczu Bystrej - prawobrzeżnego dopływu Wisły. Północne skrawki gminy /część Karmanowic/ odwadnia Strumyk Olszowiecki i Potok Klementowicki - dopływ Kurówki.

Zarówno źródła, jak i ujście Bystrej leżą poza granicami gminy. Rzeka silnie meandrując, płynie dnem płaskiej, miejscami podmokłej doliny, przecinając obszar gminy z południowego-wschodu na północny zachód. Średni przepływ Bystrej wynosi 1,2 m³/sekundę z maksymalnym w kwietniu i marcu, podczas wiosennych roztopów, a minimalnym w styczniu. Rzeka Bystra na terenie Gminy ma kilka dopływów prawostronnych - w Zarzece, Zgórzyńskim i Rogalowie, oraz jeden lewostronny - w Mareczkach. Obecnie na skutek obniżania się poziomu wód podziemnych wyżej wymienione cieki stałe zmieniły się w okresowe.

Z istniejących niegdyś dużych kompleksów stawów w dolinie Bystrej /Celejów, Zarzeka, Wąwolnica/ obecnie funkcjonują jedynie - zmniejszone powierzchniowo - stawy w Celejowie i Karmanowicach.

Wody termalne – odwierty próbne przeprowadzone przez Instytut Górnictwa wykazują obecność wód termalnych na terenie całej Gminy. Ich temperatura jest zależna od głębokości

i przedstawia się następująco:

głębokość odwiertu (w metrach)	temperatura (w °C)
500	24,1
750	23,5 – 28,6
1250	38,0
1750	46,0
2000	61,3
2500	71,7
3000	83,0
3500	94,2
4000	104,6

Wody te nadają się do eksploatacji i wykorzystania.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

Analizę użytkowania gruntów w Gminie Wąwolnica przeprowadzono na podstawie danych z rejestrów pomiarowo-klasyfikacyjnych. Dane zawiera poniższa tabela.

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW.

	Użytki rolne	Grunty orne	Sady	Łąki / pastwis- ka	Lasy i zadrzew.	Wody	Zabudo- wa	Nieu- żytki
% powierz- chni gminy	80,6	70,3	2,8	3,5 / 4,0	14,6	0,64	0,2	0,4

W użytkach zielonych 48% przypada na łąki, a na pastwiska - 52%. Zdecydowana większość łąk jest położona w dolinie rzeki Bystrej. Część użytków zielonych, szczególnie w Wąwolnicy, Zarzece i Łąkach, stanowi wspólnotę gruntową, pozostałe są we władaniu indywidualnym. Przestrzenne rozmieszczenie pastwisk w większości pokrywa się z silnym urzeźbieniem terenu.

Wody stałe w Gminie zajmują małą powierzchnię - 38,25 ha, co stanowi 0,64% powierzchni ogólnej. Małą powierzchnię zajmują również lasy - 807,16 ha, co stanowi tylko 12,93% powierzchni ogólnej Gminy.

Ekosystemy leśne

Lesistość Gminy jest niska i wynosi ok. 15% przy średniej powiatu 23% i krajowej 27%. Dominuje własność prywatna lasów. Jedynie 15 ha /1,9%/ zajmują lasy państwowe. Lasy prywatne¹ zajmują 767 ha, co stanowi ok. 10% powierzchni całej Gminy.

Największe powierzchnie leśne występują na terenie wsi : Wąwolnica (114, 44 ha) i Zarzeka (105,46 ha), a najmniejsze na terenie wsi Kolonia Łopatki (6,36 ha) i Stanisławka (11,15 ha). Na terenie całej Gminy występuje 240 kompleksów leśnych z czego 135 stanowią kompleksy o powierzchni od 0,1-1,00 ha, a tylko 9 kompleksy największe tj. powyżej 20 ha. To co szczególnie utrudnia gospodarkę leśną jest duża ilość działek leśnych 3500 i duża ilość właścicieli 1810.

Przeważają drzewostany naturalne wytworzone z gatunków drzew liściastych. Z gatunków głównie występujących dominuje grab w wieku 50-60 lat, rzadziej występuje dąb w wieku 50-70 i brzoza w wieku ok. 50 lat. Są to głównie drzewostany młodszych klas wieku, nie ma praktycznie drzewostanów rębnych. Uwarunkowania przyrodnicze (gleba, klimat) sprawiają iż dominują tu najbardziej żyzne siedliska leśne, głównie las świeży. Potencjał ten nie jest wykorzystany, gdyż miejsce naturalnych drzewostanów grabowych powinny zająć sztucznie wprowadzane drzewostany dębowo-bukowe z domieszką drzew iglastych, modrzewia i jodły.

Niestety zalesienia na terenie Gminy Wąwolnica cieszą się niewielkim zainteresowaniem, Gmina w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego nie ma również wyznaczonej granicy rolno-leśnej. „Krajowy program zwiększenia lesistości kraju” przewiduje do zalesienia w latach 1997-2020 na terenie Gminy Wąwolnica powierzchnię 57,85 ha. W latach 1992-2004 w ramach dofinansowania z budżetu Państwa (głównie Fundusz Leśny) zalesiono powierzchnię 2,82 ha, a w ramach funduszy Gminnych powierzchnię 3,20 ha.

WARUNKI KLIMATYCZNE

Obszar Gminy Wąwolnica znajduje się w Opolsko-Puławskiej dziedzinie klimatycznej - w Lubelsko-Chełmskiej dzielnicy o opadach atmosferycznych na poziomie około 600 mm, średniej temperaturze powietrza /na poziomie rzeczywistym/ od 7,6⁰ C do 7,8⁰ C (4). Większość, bo ok. 60% napływających mas powietrza jest typu polarno-kontynentalnego,

¹ Według uproszczonych planów urządzenia lasów

a ok. 34% - polarno-morskiego. Okres wegetacyjny - ze średnią temperaturą dobową powyżej $+5^{\circ}\text{C}$ trwa 216-218 dni a okres gospodarczy - z temperaturą powietrza powyżej $+2,5^{\circ}\text{C}$ trwa 250 dni i jest najdłuższy w skali województwa.

ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA

Na obszarze Gminy Wąwolnica nie prowadzi się regularnych badań stanu czystości powietrza. Z analizy przeprowadzonej w ramach raportu WIOŚ można wnosić, że na terenie gminy ogólny stan czystości powietrza jest zadowalający. Lokalne przekroczenia mogą występować jedynie w sezonie grzewczym i są skutkiem spalania gorszych gatunków węgla.

ZANIECZYSZCZENIE WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Płynąca przez Gminę Wąwolnica rzeka Bystra jest stosunkowo czysta. Jej stopień czystości nie jest jednak zadowalający. Średnie wartości wskaźników zanieczyszczeń na przebiegu rzeki przez gminę, kształtują się na poziomie II klasy.

W ostatnich latach obserwuje się znaczną poprawę jakości wód poniżej Wąwolnicy, ze względu na powstanie nowej oczyszczalni ścieków i podłączanie kolejnych gospodarstw do sieci kanalizacyjnej.

Zanieczyszczenie wód podziemnych

O ogólnym stanie czystości wód podziemnych świadczą wyniki badań przeprowadzanych przez sanepid. Są one w pełni pozytywne, co oznacza, że woda ze wszystkich ujęć w Gminie spełnia parametry dla wody przeznaczonej do spożycia.

Podwyższoną zawartość związków żelaza występującą w wodzie pochodzącej z ujęć w Karmanowicach i Rąblowie likwiduje się podczas procesu uzdatniania.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Potencjalnymi rodzajami nadzwyczajnych zagrożeń środowiska na terenie gminy są:

- katastrofy drogowe przy przewozie materiałów niebezpiecznych,
- skażenia toksycznymi środkami przemysłowymi (awaria urządzeń zawierających amoniak w Maternie-Polska w Łopatkach,
- pożary (szczególnie kompleksów leśnych),
- powódzie i podtopienia związane z wodami opadowymi lub roztopowymi.

Dziedzictwo kulturowe

Gmina posiada unikalne i zróżnicowane warunki przyrodniczo-krajobrazowe, charakterystyczne dla Płaskowyżu Nałęczowskiego. W krajobrazie malowniczo zaznacza się głęboko wcięta dolina rzeki Bystrej oraz wąwozy i wzniesione wierzchowiny. Jej bogate kulturowe walory osadnictwa obejmują zabytki rezydencjalne /zespół pałacowo-parkowy w Celejowie i Kęble/, sakralne /kościół i kaplica w Wąwolnicy/, architektury przemysłowej /ruiny papierni Czartoryskich w Celejowie/, archeologiczne /stanowiska archeologiczne w Karmanowicach, Celejowie, Łopatkach, Rąbłowie i Zawadzie/ oraz inne.

Pierwsze ślady osadnictwa na Płaskowyżu Nałęczowskim pochodzą z okresu neolitu /4500 -1800r. p.n.e./ i wczesnego średniowiecza /500 - 1250r. n.e./. Okolice Wąwolnicy, Celejowa i Karmanowic były jednymi z kilku stałych centrów osadniczych w pradziejach. Stolica gminy - Wąwolnica - obecnie wieś, jest jedną z najstarszych osad w regionie, z prawami miejskimi w latach 1346-1869 oraz bogatą przeszłością historyczną, której pozostałości są widoczne w układzie urbanistycznym z XVI wieku, zespole kościelnym na wzgórzu malowniczo górującym nad osadą z początków XIV w.

Obiekty w Gminie Wąwolnica wpisane do Rejestru Zabytków *

Lp.	Obiekt	Położenie	Opis	Data	Nr rejestru
1.	Budynek dawnej papierni	Celejów	Wzniesiony na pocz. XIXw. z cegły, otynkowany, na planie wydłużonego prostokąta, od str. pd.-wsch. dwukondygnacyjny, w pozostałych partiach parterowy, obecnie w ruinie.	1977-09-23	A/743
2.	Zespół dworsko-parkowy w Kębło	Kębło	• Pałac • Park (na pow. 9,68 ha -na działce 112), Majątek do 1931r. wchodził w skład dóbr puławskich a następnie był kolejno własnością Wesslów, Rostworowskich, Janiszewskich. Obecny pałac wystawiony przed 1880r. posiada architekturę eklektyczną z przewagą włoskich form klasycznych.	1990-03-12	A/1001/1-2/

3.	Zespół Pałacowo- Parkowy	Celejów	• Pałac na działce 840 • Park oraz układ wodny ze stawami, groblami, źródłami w granicach działek: 840, 841, 842, 844, 845, 847, • Aleja dojazdowa do zespołu pałacowo-parkowego od strony północnej, na działce 782, • Figura Najświętszej Marii Panny na działce 840, • Fragmenty murów oporowych i mała architektura na terenie parku.	1997-09- 19	A/787
1	2	3	4	5	6
4.	Kaplica pw. Najświęt- szej Marii Panny	Wąwolnica	• Ołtarz główny – kamień, drewno /barok, II-ga poł XVIIw./ • Portal – marmur /renesans II-ga poł XVIIw./ • Polichromie w nawie zacheuszeki, fresk,/późny gotyk XVw./ • polichromia w kruchcie – zacheuszek, fresk /wczesny barok XVIIw. • fragment polichromii w kruchcie – zacheuszek, fresk /wczesny barok XVIIw./ • Lichtarze mosiądz, srebro /Neobarok, 2 poł. XIXw./ Bracia Hanneberg Warszawa, szt. 2, • Lichtarze mosiądz, srebro /Neobarok, 2 poł.	1996-05- 23	B/325/1- 12/

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wąwolnica 2007-2013

			XIXw./ Frafet Warszawa, szt. 2.		
5.	Cmentarz żydowski	Zarzeka	cmentarz żydowski wraz z reliktnami zachowanych nagrobków, usytuowany w Wąwolnicy – Zarzeka, zajmujący działkę 919 o pow. 0,45 ha.	1997-05-15	A/1113
6.	Osada Wąwolnic -ca	Wąwolnica	ukształtowanie terenu i siedemnastowieczny układ urbanistyczny, wraz z zabudową mieszkalną i zagrodową, kościołem, kaplicą, plebanią oraz cmentarzem: • cmentarz dawny – ok. 2,00 ha • cmentarz nowy (po 1945r.) – ok. 1,5 ha. - Ludwik Sobieszczański – wł. folwarku Łąki +1905 - ks. Kacper Tuszewski – proboszcz Wąwolnicy +1881 - Michał Kośmiderski – burmistrz W-cy +1882 Antoni Roztworowski Sodelis Morianus szambelan papieża Piusa XI +1939.	1980-01-31	A/798
7.	Kapliczka	Zarzeka	Kapliczka przydrożna wraz z posągami Matki Boskiej z Dzieciątkiem na działce 870/1 we wsi Zarzeka.	1990-04-12	A/1002
1	2	3	4	5	6
8.	Dom	Wąwolnica	Dom przy ul. Rynek 28 w Wąwolnicy	1984-02-	A/871

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wąwolnica 2007-2013

				14	
9.	Nałęczow -ska Kolej Dojazdow a	teren gminy	Torowisko z torami i rozjazdami, wiadukt nad drogą Puławy - Nałęczów, most nad rzeką Bystrą, most nad mokradłami k. Wąwolnicy, przepust	2001-12- 28	A/10

- * Wszelkie zmiany zagospodarowania oraz prace inwestycyjne i remontowe prowadzone przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków lub w obrębie strefy ochrony konserwatorskiej wymagają uzyskania warunków i wytycznych konserwatorskich na etapie ustalania warunków realizacji inwestycji oraz zezwolenia na prace realizacyjne Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Obiekty znajdujące się w ewidencji zabytków *

Lp	Nr w ewid.	Nazwa obiektu	Miejscowość, ulica
1.	12574	kapliczka z figurą św. Wojciecha	Wąwolnica
2.	12575	kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena	Wąwolnica
3.	12576	kapliczka z figurą NMP	Wąwolnica, ul. Młyńska
4.	12577	kapliczka z figurą Chrystusa	Wąwolnica, ul. Bełżycka
5.	12578	kapliczka słupowa	Wąwolnica
6.	12579	kapliczka przydrożna	Wąwolnica
7.	12580	kuźnia	Wąwolnica, ul. Lubelska
8.	13049	chałupa	Mareczki 5

- * WSZELKIE PRACE REMONTOWE, MODERNIZACYJNE I ROZBIÓRKOWE PRZY WYMIENIONYCH OBIEKTACH, NALEŻY KONSULTOWAĆ Z WOJEWÓDZKIM KONSERWATOREM ZABYTKÓW.

Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Wąwolnica posiada plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty Uchwałą Rady Gminy Wąwolnica nr XXXVIII/249/02 z dnia 12 września 2002r. w sprawie zmiany planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnicy i Uchwałą nr XXXVIII/250/02 w sprawie zmiany Planu Szczegółowego Zagospodarowania Przestrzennego Ośrodka Gminnego Wąwolnica.

Infrastruktura sanitarna

Zaopatrzenie w wodę

ujęcia wody	pompa I	pompa II	wydoby cie	wykorzystanie
	m3/d	m3/d	m3/d	%
Karmanowice	744	432	193	16,41
Rąblów	45	45	38	42,22
Wąwolnica	450	0	196	43,56

NA OGÓLNA LICZBĘ 17 WSI - 2 NIE SĄ JESZCZE PODŁĄCZONE DO WODOCIĄGU GRUPOWEGO A 1 W NIEWIELKIM STOPNIU.

Lp.	miejscowość	liczba przyłączy		długość sieci		dł. przyłączy	
		(W)	(N)	(W)	(N)	(W)	(N)
1	Bartłomiejowice	7	0	Brak szczegółowych danych			
2	Celejów	88	0	9,6	0	3,7	0
3	Grabówki	31	0	3,5	0	1,2	0
4	Huta	30	0	Brak szczegółowych danych			
5	Karmanowice	159	0	4,9	0	6,3	0
6	Kębło	42	0	Brak szczegółowych danych			
7	Kol. Łopatki	16	0	2,1	0	0,6	0
8	Łąki	0	38	0	1,5	0	2,9
9	Łopatki	72	25	5,4	1,8	3,7	0,3
10	Mareczki	0	0	0	0	0	0
11	Rąblów	75	0	8,1	0	3,5	0
12	Rogalów	21	0	2,5	0	0,6	0
13	Stanisławka	26	0	0	0	0	0
14	Wąwolnica	354	0	4,8	0	7,2	0
15	Zarzeka	80	19	3,5	0,6	2	0,3
16	Zawada	18	0	2,1	0	0,6	0
17	Zgórzyńskie	0	0	0	0	0	0
	razem	1013	82	46,5	3,9	29,4	3,5

(W) OBSŁUGIWANE PRZEZ ZUK W WĄWOLNICY

(N) OBSŁUGIWANE PRZEZ MZWIK W NAŁĘCZOWIE

DO 13.11.2006 ROKU PRZYŁĄCZONO JESZCZE OGÓLNIE 9,498 KM GŁÓWNEJ SIECI WODOCIĄGOWEJ I 3,602 KM NITKI PRZYŁĄCZY. DŁUGOŚĆ CAŁEJ GŁÓWNEJ SIECI WODOCIĄGOWEJ W GMINIE WYNOŚI NA KONIEC ROKU 2006 59, 806 KM A DŁUGOŚĆ WSZYSTKICH PRZYŁĄCZY – 36,502 KM.

ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW SANITARNYCH

Aktualna przepustowość oczyszczalni w Wąwolnicy 280 m³/dobę pozwoli na włączenie docelowo wszystkich posesji z Wąwolnicy i przyległych sołectw, tj. Zarzeki, Łąk, Mareczek i Kębła.

Oczyszczalnia kontenerowa o przepustowości 7 m³/dobę obsługuje szkołę podstawową w Rąblowie wraz z mieszkaniami znajdującymi się w budynku szkolnym.

Oczyszczalnia ścieków w Celejowie, po modernizacji posiada średnią dobową wydajność 42 m³ (maks. 52 m³) i przyjmuje ścieki z Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Celejowie oraz 19 gospodarstw domowych w Celejowie. Jej moc jest wykorzystana w zależności od pory roku w około 60-70%.

Zakład Maternie Polska Grupa Andros w Łopatkach posiada oczyszczalnię ścieków na własne potrzeby produkcyjne o dobowej wydajności 1350 m³ w sezonie produkcyjnym i 196 m³ poza sezonem produkcyjnym. W zabudowie rozproszonej, ze względów ekonomicznych wskazana jest budowa oczyszczalni przydomowych.

STAN SKANALIZOWANIA GMINY NA KONIEC LISTOPADA 2006 ROKU.

Lp.	Miejscowość	Kanalizacja		
		odbiorcy	sieć	przyłącza
1	Bartłomiejowice	0	0	0
2	Celejów	19	1,7	0,5
3	Grabówki	0	0	0
4	Huta	0	0	0
5	Karmanowice	0	0	0
6	Kębło	0	0	0
7	Kol. Łopatki	0	0	0
8	Łąki	0	0	0
9	Łopatki	0	0	0
10	Mareczki	0	0	0
11	Rąblów	0	0	0
12	Rogalów	0	0	0
13	Stanisławka	0	0	0
14	Wąwolnica	204	6,3	4,6
15	Zarzeka	120	5,3	3,5
16	Zawada	0	0	0
17	Zgórzyńskie	0	0	0
	Razem	343	13,3	8,6

ZAOPATRZENIE W GAZ ZIEMNY

Gaz ziemny jest doprowadzony do wszystkich sołectw Gminy. Stopień zgazyfikowania gminy wynosi ok. 90%. W niektórych sołectwach, na skutek rozproszonej zabudowy, nieliczne gospodarstwa korzystają z gazu płynnego. Jest to jednak wybór ekonomiczny, gdyż nie ma technicznych ograniczeń dla rozbudowy systemu i istnieje możliwość zasilania dalszych zespołów zabudowy gazem wykorzystywanym dla celów bytowych i grzewczych. Gaz jest dostarczany gazociągiem wysokiego ciśnienia dn 700 relacji Jarosław-Puławy a następnie rozprowadzany gazociągami wysokiego ciśnienia o średnicy dn 200 i mniejszej.

ELEKTROENERGETYKA

Źródłem zasilania Gminy Wąwolnica w energię elektryczną są linie sn-15kv wyprowadzone z gpz-tu 110/15 kv w Nałęczowie w kierunku gpz-tów istniejących w Klementowicach, Kazimierzu Dolnym i Poniatowej. Zapewnia to dwustronne zasilanie linii magistralnych. Podstawową formą linii niskiego napięcia są linie napowietrzne, jednak przyłącza preferuje się w wykonaniu kablowym lub w formie kabli podwieszonych

UWARUNKOWANIA DOTYCZĄCE KOMUNIKACJI**UKŁAD DROGOWY – STAN FUNKCJONALNO-TECHNICZNY**

Na obszarze Gminy tereny komunikacyjne zajmują powierzchnię 160,11 ha, co stanowi 2,56% powierzchni ogólnej. Długość drogi wojewódzkiej wynosi 12,084 km, całość o nawierzchni twardej ulepszonej. /droga 830 Nałęczów-Bochotnica/, 38,468 km dróg powiatowych oraz 17,400 km dróg gminnych /w tym 11,900 km utwardzonych/.

Daje to wysoki wskaźnik - ok. 5,3 km/km², w tym zaledwie ok. 0,8 km/km² dróg utwardzonych. Ponadto szacuje się, że na obszarze gminy jest ok. 100 km nie ewidencjonowanych, prywatnych dróg dojazdowych do pól.

Istniejąca sieć dróg publicznych na terenie Gminy zapewnia poprawne połączenia komunikacyjne pomiędzy układem komunikacyjnym w regionie i projektowaną siecią dróg dla obsługi rolnictwa. Przez obszar Gminy nie przebiega żadna droga krajowa. Opisaną sieć dróg publicznych w Gminie Wąwolnica można ocenić jako poprawną - wynosi łącznie 68 kilometrów, przy wskaźniku zagęszczenia 1,10 km/km².

UKŁAD POWIATOWY TWORZĄ NASTĘPUJĄCE DROGI:

LP	NR DROGI	DROGA POWIATOWA
1.	2235L	WĄWOLNICA-STARY GAJ
2.	2532L	KOŃSKOWOLA-CELEJÓW
3.	2534L	KURÓW-KARMANOWICE
4.	2536L	KURÓW-WĄWOLNICA
5.	2539L	KARMANOWICE-ŁOPATKI-DRZEWCE-PIOTROWICE
6.	2545L	CELEJÓW-WITOSZYN-KOLONIA RZECZYCA
7.	2548L	WĄWOLNICA-STANISŁAWKA-KOLONIA RZECZYCA
8.	2549L	WĄWOLNICA-BARTŁOMIEJOWICE-ZAWADA-GRABÓWKI
9.	2550L	IŁKI-RĄBLÓW-DR. POWIATOWA 2549L
10.	2551L	KĘBŁO-HUTA-ZABORZE
11.	2552L	WĄWOLNICA-PONIAŁOWA

UKŁAD GMINNY TWORZĄ NASTĘPUJĄCE DROGI:

LP	NR DROGI	DROGA GMINNA
1.	107846L	RĄBLÓW-KOL. RĄBLÓW (DR. POW. 2549L)
2.	107847L	W MIEJSCOWOŚCI RĄBLÓW (DR. POW. 2549L) – DR.GM. 107846L
3.	107848L	RĄBLÓW-ZAWADA-ROGAŁÓW (DR.POW.2549L) – DR.WOJ. 830
4.	107849L	M.KĘBŁO (DR.POW.2548) – DR.POW. 2551L
5.	107850L	M.HUTA (DO DR.POW.2551)
6.	107851L	M.ZARZEKA (DR.POW.2536L)
7.	107852L	GRABÓWKI-ROGAŁÓW
8.	107853L	MARECZKI (DR.WOJ. 830 – DR.POW. 2549L)
9.	107854L	ROGAŁÓW-ŁOPATKI
10.	107855L	KĘBŁO-MARECZKI
11.	107856L	M.ŁOPATKI (DR.POW.2539L) – DRZEWCE KOLONIA (DR.POW. 2536L)
12.	107857L	M.ZARZEKA (DR.POW.2536L) – DR.GMINY NAŁĘCZÓW

KOMUNIKACJA ZBIOROWA

Gmina Wąwolnica posiada dobry układ komunikacyjny. Jest obsługiwana przez komunikację autobusową i kolejową.

W komunikacji autobusowej prowadzone są relacje o znaczeniu regionalnym – w kierunku Lublina i Puław.

Komunikacja kolejowa prowadzona jest na linii Warszawa-Dęblin-Lublin-Dorohusk-granica państwa, będącej linią o charakterze pierwszorzędym. Na terenie Gminy znajduje się przystanek osobowy-Łopatki.

TRANSPORT TOWAROWY

Gmina jest obsługiwana przez transport samochodowy, ponieważ kolej szerokotorowa posiada na terenie gminy jedynie przystanek pasażerski. Przebiegająca przez teren Gminy Nałęczowska Kolej Wąskotorowa – służy obecnie jedynie do transportu osób i jest bardziej atrakcją turystyczną niż środkiem transportu.

TELEFONIA STACJONARNA

Stopień telefonizacji Gminy jest zadowalający. Do sieci stacjonarnej podłączonych jest ponad 1100 odbiorców. Wiele do życzenia pozostawia jakość usług świadczonych na terenie Gminy przez operatorów stacjonarnych. Wiąże się to z brakiem technologii adsl w centrali telefonicznej oraz niedostateczną liczbą wolnych par kabli do poszczególnych sołectw. Rozwiązaniem doraźnym, stosowanym przez operatora jest stosowanie technologii pcm dla zwiększania liczby abonentów. Jest to jednak rozwiązanie nie do zaakceptowania dla osób chcących korzystać z Internetu.

INTERNET

Na terenie gminy funkcjonuje bezprzewodowa sieć internetowa – wlan i stały dostęp do internetu. Dzięki temu Urząd Gminy, Posterunek Policji, Biblioteka Gminna wraz z ogólnodostępną czytelnią internetową i inne placówki gminne (szkoły, dom kultury etc.) mają stały dostęp do internetu. Z usługi tej korzystają również mieszkańcy Gminy.

SFERA SPOŁECZNA

Sytuacja demograficzna i społeczna gminy

Zmiany w stanie ludności

Stan ludności w Gminie jest zmienny. Długookresowo z pewnymi wahaniami zaznacza się spadek liczby mieszkańców.

1996r.	1997r.	1998r.	1999r.	2000r.	2001r.	2002r.	2003r.	2004r.	2005r.	13.11. 2006r.
5008	4989	4997	4987	4985	4970	4950	4931	4997	4911	4870

MIGRACJE STAŁE

Prognozy GUS dotyczące rozmieszczenia ludności przewidują, że w perspektywie 30 lat liczba ludności na wsi zmaleje o ok. 20%. Tendencja ta jest widoczna również w tej gminie.

Proces wyludniania wsi był związany z ujemnym saldem migracji stałych. Na podstawie poniższych danych można jednak wnioskować, że sytuacja ulega zmianie. Nadwyżka odpływu ludności w stosunku do jej napływu wynosiła 215 osób w latach 1975-1979, 104 osoby w latach 1980-1989, 21 osób w latach 1990-1998. W latach 1999, 2000 i 2002 odnotowano dodatnie saldo migracji /przewagę zameldowań nad wymeldowaniami/. Liczba osób napływających zaczęła przeważać (kolejno wg lat o 10 osób, 2 osoby, 20 osób).

ŹRÓDŁA UTRZYMANIA LUDNOŚCI

Wskaźnik osób utrzymujących się z rolnictwa wynosi zaledwie 33,8% w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkańców i 43,4% w stosunku do zamieszkujących gospodarstwa rolnicze. Można więc ogólnie stwierdzić, że ponad połowa ludności gminy utrzymuje się z pozarolniczego źródła utrzymania. Potwierdzają to również szczegółowe badania ekonomiczne wybranych gospodarstw rolnych z obszaru Gminy Wąwolnica, w których na dochód osobisty w 20-50% składają się przychody spoza rolnictwa, a w 50-80% dochód rolniczy.

WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY

Środowisko naturalne

Skażenie terenu Gminy Wąwolnica jest niewielkie, ze względu na prawie całkowity brak zakładów uciążliwych dla środowiska. Jedynym zakładem przemysłowym jest Materna Polska, zakład przetwórstwa rolno-spożywczego w Łopatkach. Gmina znajduje się w całości pod ochroną ekologiczną. Zachodnia jej część leży w granicach Kazimierskiego Parku Krajobrazowego, natomiast wschodnia w otulinie parku. Wyjątkowe urozmaicenie krajobrazu wynika z bardzo dużego zróżnicowania rzeźby terenu wzdłuż rzeki Bystrej i jej dopływów, gęstej sieci zalesionych wąwozów. Niekorzystną cechą tej Gminy jest mały wskaźnik zalesienia oraz niewielki udział wód powierzchniowych. Tym niemniej omawiany obszar jest bardzo atrakcyjny pod względem przyrodniczym.

Infrastruktura sanitarna

Na 17 wsi Gminy Wąwolnica całkowicie zwodociągowanych jest 15, jedna częściowo. Pomimo wysokiego stopnia zwodociągowania, poza zbiorowym zaopatrzeniem w wodę pozostają jeszcze miejscowości: Mareczki, Zgórzyńskie oraz częściowo Bartłomiejowice. Konieczna jest więc dalsza rozbudowa sieci wodociągowej. Realizacja powyższego zadania rozwiąże docelowo problem zaopatrzenia w wodę wszystkich mieszkańców gminy. Gmina posiada niski stopień skanalizowania gospodarstw i instytucji. Po wybudowaniu w 2002r. oczyszczalni ścieków w Wąwolnicy sytuacja w tym względzie ulega poprawie. Równocześnie z budową oczyszczalni wykonano sieć kanalizacyjną na terenie Wąwolnicy. W 2004r. skanalizowano znaczną część miejscowości Zarzeka. Do listopada 2006 roku skanalizowano w systemie wymuszonym bądź grawitacyjnym tereny Wąwolnicy i Zarzeki nieobjęte jeszcze kanalizacją. Następnym etapem będzie skanalizowanie części Kębła i Mareczek. Brak zorganizowanego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków obniża jakość życia mieszkańców i jest przyczyną określonych niedogodności. Posiadacze bezodpływowych zbiorników (szamb) do których zrucane są ścieki, korzystający z wodociągu zbiorowego zmuszeni są do częstego ich opróżniania. Wg mieszkańców konieczne jest objęcie całej Gminy zbiorowym systemem kanalizacji. Realizacja inwestycji kanalizacyjnych w latach 2007 – 2013 na terenie Gminy będzie postępowała sukcesywnie zgodnie z założeniami planu inwestycyjnego.

Komunikacja

Gmina posiada dobry układ komunikacyjny. Droga wojewódzka Lublin-Puławy, drogi powiatowe biegnące przez teren Gminy, linia kolejowa Warszawa -Lublin zapewniają

mieszkańcom połączenie z Warszawą, Lublinem , Puławami i innymi miejscowościami regionu i kraju. Komunikacja wewnętrzna odbywa się po drogach powiatowych i gminnych. Ich stan techniczny pozostawia jednak wiele do życzenia. Wiele z tych dróg to drogi wąskie, bez utwardzonych poboczy, zatok przystankowych, o słabej nawierzchni bitumicznej. Drogi dojazdowe w zdecydowanej większości są nieutwardzone (gruntowe).

Telefonizacja

Stopień telefonizacji Gminy jest zadowalający. W chwili obecnej z sieci stacjonarnej TPS.A. korzysta ponad 1100 odbiorców. Na 1000 mieszkańców przypadało ok.220 przyłączy.

Od 2004r mieszkańcy Gminy Wąwolnica mają możliwość skorzystania ze stałego dostępu do Internetu.

SZKOŁY, PRZEDSZKOLA

Na terenie Gminy działają: gimnazjum w Wąwolnicy, 3 szkoły podstawowe- w Wąwolnicy, Karmanowicach i Rąblowie, szkoła filialna w Łopatkach (filia szkoły w Karmanowicach), przedszkole w Wąwolnicy oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Św. Franciszka z Asyżu w Kęble. Nie ma żadnej szkoły średniej. Szeroki wachlarz tego typu szkół można jednak znaleźć w pobliskich gminach. Baza lokalowa placówek oświatowych wymaga remontów i modernizacji. Szkoły nie posiadają zaplecza sportowego z prawdziwego zdarzenia -bieżni, boisk sportowych, sal gimnastycznych. Jedyna w gminie sala gimnastyczna znajduje się w Wąwolnicy. Brakuje placów zabaw dla dzieci.

PRZEDSZKOLE W WĄWOLNICY	2000R.	2001R.	2002R.	2003R.	2004R.	2005R. *	2006R. .*
LICZBA UCZNIÓW	44	46	40	42	36	39	36
LICZBA ODDZIAŁÓW	2	2	2	2	2	2	2
LICZBA IZB LEKCYJNYCH	2	2	2	2	2	2	2
LICZBA ETATÓW NAUCZYCIELSKICH	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25
SP W KARMANOWICACH	2000R.	2001R.	2002R.	2003R.	2004R.	2005R. *	2006R. .*
LICZBA UCZNIÓW	146	140	142	136	138	140	139
LICZBA ODDZIAŁÓW	9	9	9	9	9	9	9
LICZBA IZB LEKCYJNYCH	9	9	9	9	9	9	9
LICZBA ETATÓW NAUCZYCIELSKICH	14	14	14	14	14	14	14
SP W RĄBLOWIE	2000R.	2001R.	2002R.	2003R.	2004R.	2005R. *	2006R. .*
LICZBA UCZNIÓW	56	52	52	56	39	38	36
LICZBA ODDZIAŁÓW	7	7	7	7	7	7	7
LICZBA IZB LEKCYJNYCH	8	8	8	8	8	8	8
LICZBA ETATÓW NAUCZYCIELSKICH	9,43	10,21	8,87	9,22	9,20	9,20	9,20
SP W WĄWOLNICY	2000R.	2001R.	2002R.	2003R.	2004R.	2005R. *	2006R. .*
LICZBA UCZNIÓW	219	227	224	222	218	220	210
LICZBA ODDZIAŁÓW	10	11	10	10	11	11	11
LICZBA IZB LEKCYJNYCH	12	12	12	12	12	12	12
LICZBA ETATÓW NAUCZYCIELSKICH	19,5	19,5	18,7	18,7	19,7	19,7	19,7
GIMNAZJUM W WĄWOLNICY	2000R.	2001R.	2002R.	2003R.	2004R.	2005R. *	2006R. .*
LICZBA UCZNIÓW	78	147	187	180	182	186	185
LICZBA ODDZIAŁÓW	3	6	8	8	9	9	9
LICZBA IZB LEKCYJNYCH	9	9	9	9	9	9	9
LICZBA ETATÓW NAUCZYCIELSKICH	5	13,8	13,6	16,6	16,6	16,6	16,6

RAZEM W GMINIE WĄWOLNICA	2000R.	2001R.	2002R.	2003R.	2004R.	2005R. *	2006R. .*
LICZBA UCZNIÓW	543	612	645	636	613	616	600
LICZBA ODDZIAŁÓW	31	35	36	36	38	38	38
LICZBA IZB LEKCYJNYCH	40	40	40	40	40	40	40
LICZBA ETATÓW NAUCZYCIELSKICH	52,18	61,76	59,42	62,77	63,75	63,75	63,75

HANDEL I USŁUGI

Dość dobrze rozwinięta jest sieć sklepów - punktów sprzedaży detalicznej. W 2002r. Na terenie Gminy działały 42 sklepy oraz 4 punkty sprzedaży paliw. Większość sklepów reprezentuje branżę spożywczą.

2003r	Nazwa cechy / Jednostka miary
42	Sklepy obiekty ogółem / ob.
42	Sklepy obiekty sektor prywatny / ob.
71	Sklepy pracujących ogółem / osoba
71	Sklepy pracujący sektor prywatny / osoba
4	Punkty sprzedaży paliw ogółem / ob.
7	Punkty sprzedaży paliw pracownicy / osoba
1	Targowiska stałe liczba targowisk / ob.
16500	Targowiska stałe powierzchnia ogółem / m ²
30	Targowiska stałe liczba stałych punktów sprzedaży detalicznej ogółem / ob.
36.2	Targowiska sezonowe roczne wpływy z opłaty targowej na targowiskach stałych i sezonowych ogółem / tys. zł

SŁUŻBA ZDROWIA

W Gminie funkcjonuje niepubliczny zakład opieki zdrowotnej „Nasze Zdrowie” Z usług lekarzy specjalistów mieszkańcy Gminy korzystają w Nałęczowie i Puławach. W Celejowie znajduje się też samodzielny publiczny zakład opiekuńczo-leczniczy dla psychicznie i nerwowo chorych, świadczący dla pacjentów opiekę stałą, pobytową.

KULTURA

Na terenie Gminy działają: gminny dom kultury, biblioteka gminna, świetlice i remizy OSP. W bibliotece gminnej można skorzystać z wypożyczalni książek, a także (nieodpłatnie) z Internetu.

Baza lokalowa gminnych ośrodków kulturalnych, zwłaszcza gminnego domu kultury i biblioteki gminnej jest bardzo skromna i nie spełnia wymogów stawianych tego typu placówkom. Zmiana istniejącej sytuacji wymaga dużych nakładów finansowych. Do kalendarza imprez województwa lubelskiego na stałe wpisało się wiele imprez gminnych.

MIESZKANIA. RUCH BUDOWLANY

Sytuację mieszkaniową w Gminie ocenia się jako dobrą. Według danych ze spisu 2002r. Na terenie gminy są 1322 mieszkania, z 1574 gospodarstwami domowymi. Średnia liczba osób w gospodarstwie domowym wynosi 3,2 osób. Na jedno mieszkanie przypada 1,19 gospodarstwa domowego. Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wynosi 78,9 m². Na jedną osobę przypada 21,8 m².

BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW GMINY

W Gminie jest na ogół spokojnie i bezpiecznie. Sprawami bezpieczeństwa publicznego zajmuje się Posterunek Policji w Wąwolnicy.

Grupy społeczne wymagające wsparcia

W ramach pomocy społecznej swoją działalność prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Powody trudnej sytuacji życiowej		2000	2001	2002	2003	2004
Ubóstwo	liczba rodzin	196	188	155	156	146
	liczba osób w rodzinach	797	732	631	619	644
Sieroctwo	liczba rodzin	-	-	-	-	-
	liczba osób w rodzinach	-	-	-	-	-
Bezdomność	liczba rodzin	-	-	-	1	1
	liczba osób w rodzinach	-	-	-	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	liczba rodzin	16	23	15	14	14
	liczba osób w rodzinach	73	104	76	58	56
Bezrobocie	liczba rodzin	90	86	117	140	113
	liczba osób w rodzinach	358	387	512	592	502
Niepełnosprawność	liczba rodzin	140	112	136	123	89
	liczba osób w rodzinach	374	370	427	401	300
Długotrwała choroba	liczba rodzin	114	74	83	63	73
	liczba osób w rodzinach	312	233	245	174	229
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	liczba rodzin	82	88	111	101	107
	liczba osób w rodzinach	471	503	624	556	603
Alkoholizm	liczba rodzin	43	38	41	41	56
	liczba osób w rodzinach	172	164	193	183	227
Narkomania	liczba rodzin	-	-	-	-	-
	liczba osób w rodzinach	-	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	liczba rodzin	3	1	2	0	-
	liczba osób w rodzinach	8	3	2	0	-

W 2004 roku ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 577 osób, z 330 rodzin.

Formy świadczenia pomocy społecznej z których skorzystali mieszkańcy gminy:

ZASIŁKI STAŁE	-	4
ZASIŁKI OKRESOWE	-	58
ZASIŁKI OKRESOWE-GWARANTOWANE	-	2
ZASIŁKI STAŁE-WYRÓWNAWCZE	-	35
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	-	14
ZASIŁKI JEDNORAZOWE-CELOWE	-	134
DOŻYWIANIE DZIECI	-	312
USŁUGI OPIEKUŃCZE	-	12

Rynek pracy

Bezrobocie w Gminie Wąwolnica

Bezrobocie jest niezmiernie uciążliwym problemem społecznym i gospodarczym, trudnym do rozwiązania. Na dzień 30.12.2003 r. wskaźnik bezrobocia w Gminie wynosił 13,28%. W listopadzie 2006 roku ogólny wskaźnik bezrobocia jest porównywalny ze wskaźnikiem powiatowym, który wynosi 14%. Najwięcej osób pozostających bez pracy odnotowano we wsi Stanisławka - 23% ogólnej liczby mieszkańców, następnie Zarzeka - 9,9%, Rąblów - 9,9% i Bartłomiejowice - 9,0%, a najmniej w Hucie 0,4%. W Gminie bezrobocie utrzymuje się mniej więcej na stałym poziomie, /z okresowymi wahaniami/ szczególnie wśród osób w wieku produkcyjnym mobilnym - 18-44 lat. Wśród bezrobotnych jest bardzo duży i rosnący wskaźnik osób bez zasiłku; w 1998 roku wynosił on 77%, a w 2002r. 86%. Ponadto niekorzystny jest wskaźnik osób przebywających długotrwale - powyżej roku - bez pracy, który wynosi 56%. W listopadzie liczba bezrobotnych to 288 osób.

V. Plan Rozwoju Lokalnego. Cel. Kierunki. Działania

CEL

Zapewnienie mieszkańcom Gminy Wąwolnica lepszego życia poprzez:

- rozwinięte rolnictwo**
- dobrze rozwiniętą małą i średnią przedsiębiorczość**
- rozwiniętą agroturystykę i inne formy turystyki pobytowej**
- zachowanie naturalnych walorów przyrodniczo-krajobrazowych**
- integrację społeczną**
- bezpieczeństwo**

^

KIERUNKI

Budowa i rozbudowa infrastruktury technicznej, społecznej oraz turystycznej

^

DZIAŁANIA

Budowa i rozbudowa infrastruktury technicznej, społecznej oraz turystycznej

Budowa i rozbudowa projektowanej i istniejącej infrastruktury technicznej społecznej oraz turystycznej stanowi jeden z najważniejszych elementów szeroko pojętego rozwoju Gminy. W ramach Planu Rozwoju Lokalnego Gmina Wąwolnica, programuje się

następujące działania, zmierzające do kompleksowego rozwiązania istniejących problemów:

Działanie 1 – obejmować będzie budowę i rozbudowę infrastruktury technicznej w zakresie systemów komunikacyjnych dróg gminnych z całością infrastruktury okołodrogowej.

Działanie nr 2: rozwój infrastruktury społecznej- edukacyjnej i turystycznej

Oczekiwane efekty. Wzrost konkurencyjności naszej Gminy. Polepszony zostanie dostęp przedsiębiorców i mieszkańców Gminy do infrastruktury technicznej, społecznej i turystycznej. Zwiększy się atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna Gminy. Podniesie się standard życia mieszkańców, szczególnie na obszarach wiejskich. Realizacja celu wpłynie na poprawę jakości środowiska.

Finansowanie. Na realizację celu planuje się środki własne i krajowe oraz pochodzące ze środków wspólnotowych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz kolejnych programów operacyjnych, regionalnych i sektorowych współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

A. Zadania inwestycyjne Gminy Wąwolnica 2007-2013

Wieloletni Plan Inwestycyjny

Lp	Zadanie inwestycyjne	Prognozowany termin realizacji	Szacunkowy koszt realizacji (w PLN)	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Prognozowane finansowanie	Wymogi formalno-prawne
1.	Odbudowa biblioteki gminnej w Wąwolnicy	2007 - 2008	800 tyś.	UG	środki z budżetu państwa (do 10%)+ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (do 75%) + wkład własny (min. 15%)	Dokumentacja techniczna, pozwolenie na budowę, Studium Wykonalności, Ocena Wpływu Oddziaływania na Środowisko – zabezpieczenie finansowe (gdzie wymagane)
2.	Modernizacja starego budynku szkoły w Łopatkach i przystosowanie do celów mieszkalnych – mieszkania socjalne	2007 - 2008	350 tyś.	Jw.	Jw.	Ja.
3.	Budowa budynku wielofunkcyjnego przy rynku w Wąwolnicy	2009 - 2013	3 mln	Jw.	Jw.	Ja.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wąwolnica 2007-2013

4.	Rozbudowa sieci wodociągowej we wsiach Mareczki i Bartłomiejowice	2007 - 2008	4 mln	Jw.	Jw.	Ja.
	Budowa kanalizacji zbiorczej w Mareczkach i Bartłomiejowicach			Jw.	Jw.	Ja.
	Modernizacja ujęcia wody w Wąwolnicy			Jw.	Jw.	Ja.
5.	Modernizacja ujęcia wody w Rąblowie	2007	250 tyś.	Jw.	Jw.	Ja.
6.	Budowa przydomowych oczyszczalni w Gminie	Proces ciągły – 2007 – 2013	20 % - wkład własny gospodarstw, 80% - finansowane przez gminę. Roczny koszt – 300tyś., wartość całości inwestycji od 1,5 – 2 mln.	Jw.	Jw.	Ja.
7.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Wąwolnicy	2007 - 2008	500 tyś.	Jw.	Jw.	Ja.
8.	Wąwolnica – Gaj Stary, kanalizacja (2,7 km)	2009 - 2010	1,8 mln	Jw.	Jw.	Ja.
9.	Wąwolnica – Stanisławka, kanalizacja (1,9 km)	2007 - 2008	1,5 mln	Jw.	Jw.	Ja.
10.	Huta – Zaborze, kanalizacja (0,2 km)	2011 - 2012	200 tyś.	Jw.	Jw.	Ja.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wąwolnica 2007-2013

11.	Modernizacja ulic w Wąwolnicy (ulice: Sienkiewicza, Dulebów, Zamkowa) i w Zarzece oraz w innych miejscowościach (nawierzchnia + chodniki ok.5 km)	2007 - 2013	3,5 mln	Jw.	Jw.	Ja.
12.	Droga w Zawadzie łącząca drogę wojewódzką z drogą powiatową - nowy asfalt (2,2 km).	2007 - 2008	800 tyś.	Jw.	Jw.	Ja.
13.	Droga Rąblów – Grabówki – płyty (ok. 2 km)	2007 - 2009	500 tyś.	Jw.	Jw.	Ja.
14.	Droga Zgórzyńskie – Łopatki – płyty (1,5 km), Rogalów – Łopatki – płyty (2,5 km). Realizacja odcinkami.	2007 -2013	750 tyś.	Jw.	Jw.	Ja.
15.	Zbiornik retencyjny z funkcją turystyczną, korona wałów zaprojektowana do ścieżek rowerowych i pieszych, plaża, moło, przystań, parkingi itp.	2006 - 2008	3,5 mln	Jw.	Jw.	Ja.
16.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego	2007 – 2013	300 tyś.	Jw.	Jw.	Ja.
17.	Przygotowanie terenów w Celejowie pod budowę term (warunek – pozytywne wyniki odwiertów).	2007 - ?	3 mln	Jw.	Jw.	Ja.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wąwolnica 2007-2013

18.	Inwestycje związane z organizacją ruchu turystycznego (urządzanie parkingów, ścieżki rowerowe, trakt spacerowy, znakowanie tras rowerowych i spacerowych, ścieżki przyrodnicze itp.)	2007 - ?	300 tyś.	Jw.	Jw.	Ja.
19.	Rewitalizacja płyty rynku w Wąwolnicy.	2007-2009	750 tyś.	Jw.	Jw.	Ja.
20.	Budowa dróg dojazdowych w miejscowościach Łąki, Rogalów, Celejów, Łopatki, Kolonia Łopatki, Wąwolnica, Kolonia Wąwolnica	2007-2013	600 tyś.	Jw.	Jw.	Ja.

B. Plan finansowy

Budżet Gminy w roku 2005 wyniósł blisko 8.000.000,00 zł., jeżeli przyjąć, iż ok. 10% budżetu rocznego może być przeznaczone na współfinansowanie inwestycji, przy założeniu, iż wkład własny stanowi 15% inwestycji (według projektu współfinansowania inwestycji w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia), to Gmina Wąwolnica rocznie może współfinansować projekty do wysokości ok. 10 mln. PLN.

Biorąc pod uwagę powyższe wskaźniki ekonomiczne, przyjęte założenia możliwości współfinansowania inwestycji w ramach Planu Rozwoju Lokalnego przez Gminę Wąwolnica uważa się za realistyczne.

Powiązanie celów z działaniami przeznaczonymi do realizacji w ramach RPO oraz wskaźniki osiągnięcia rezultatów.

Wszystkie zadania przyjęte do realizacji w ramach RPO objęte zostaną monitoringiem rzeczowym, który dostarczy danych obrazujących postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwi ocenę jego wykonania.

Projekty jednostkowe, wskazane w powyższym zestawieniu, są integralnie związane z kompleksowym rozwiązaniem problemów Gminy Wąwolnica z zakresu budowy, rozbudowy oraz przebudowy infrastruktury technicznej, społecznej oraz turystycznej.

Wskaźniki obrazujące postęp we wdrażaniu oraz rezultaty tych działań są podzielone.

Dla wymienionych w Planie Rozwoju Lokalnego zadań, w ramach przynależności do poszczególnych priorytetów i działań RPO, określone zostały następujące wskaźniki monitoringu:

L.p.	Nazwa wskaźnika do monitorowania	Wskaźnik
1.	Poziom bezrobocia w gminie	%
2.	Ilość stworzonych miejsc pracy	szt.
3.	Drogi	Km
4.	Chodniki	Km
5.	Poziom zanieczyszczeń	Cm3
6.	Współczynnik wykorzystania oczyszczalni	%
7.	Liczba kilometrów dróg utwardzonych do ogółu dróg gminnych	%
8.	Liczba kilometrów nowych dróg	km
9.	Liczba kilometrów ciągów pieszych	km
10.	Liczba km odnowionych lub wytyczonych szlaków turystycznych	km

VI. WDRAŻANIE PLANU ROZWOJU GMINY

Finansowanie

Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego Gminy uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe Gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów zabezpieczą 15% wkładu w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Zakłada się również, że niewykonanie wszystkich zadań w latach 2007-2013 powoduje przesunięcie ich realizacji na lata następne.

Zarządzanie

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację Planu Rozwoju Lokalnego Gminy będzie pełnił specjalnie powołany zespół pracowników. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- a) zapewnienia zgodności realizacji Planu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- b) zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Planu,
- c) zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Planu,
- d) przygotowanie rocznych planów na temat wdrażania Planu,
- e) zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach,
- f) dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Planu.

Instytucja wdrażająca Plan Rozwoju Lokalnego Gminy

Wójt Gminy jako instytucja wdrażająca Plan odpowiedzialny jest za:

- 1. Opracowanie i składanie wniosków,
- 2. Kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i zapisami w Planie,
- 3. Zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

VII. System monitorowania i ewaluacji Planu w Gminie Wąwolnica.

A. Metodologia ewaluacji

Instytucja Zarządzająca współpracuje z Wójtem, Zastępcą Wójta, Sekretarzem i Skarbnikiem, których główną rolą będzie monitorowanie i ewaluacja przebiegu realizacji zadań zawartych w Planie. W celu najbardziej efektywnego przeprowadzania obiektywnego procesu ewaluacji Instytucja Zarządzająca każdorazowo wybierać będzie najbardziej skuteczne narzędzie oceny. Zalecanymi narzędziami ewaluacji przeprowadzanej w systemie półrocznym i rocznym, dostosowanymi również do okresu programowania poszczególnych zewnętrznych źródeł finansowania zadań, w rozwoju lokalnym gmin o charakterze wiejskim, są:

- a) ewaluacja ex-ante
- b) ewaluacja ex-post
- c) analiza kosztów i korzyści
- d) analiza kosztów i efektywności

Wybrany katalog narzędzi służących ewaluacji przyjętych programów.

Typologia narzędzi monitorowania i ewaluacji projektów współfinansowanych z bezzwrotnej pomocy zagranicznej w kontekście Gminy Wąwolnica:

- a) Czym jest ocena (ewaluacja)?
- b) Standardy oceny (ewaluacji)
- c) Kontrola-monitoring-ocena (ewaluacja)
- d) Cel prowadzenia oceny (ewaluacji)
- e) Rodzaje oceny(ewaluacji)
- f) Przeprowadzenie oceny (ewaluacji)

I. Metody ewaluacyjne stosowane w fazie strukturyzacji:

- 1. Analiza SWOT
- 2. Matryca logiczna
- 3. Metaplan
- 4. Mapa oddziaływania

II. Metody ewaluacyjne stosowane w fazie obserwacji:

1. Wywiady
2. Kwestionariusze
3. Zogniskowane wywiady grupowe
4. Studia przypadków
5. Obserwacja uczestnicząca (bycie uczestnikiem)
6. Dane z systemu monitoringu

III. Metody ewaluacyjne stosowane w fazie analizy:

1. Grupy porównawcze
2. Systemy informacji geograficznej
3. Modele makroekonomiczne
4. Metody statystyczne
5. Analiza shift-share

IV. Metody ewaluacyjne stosowane w fazie oceniania efektów:

1. Panel ekspertów
2. Analiza wielokryteriowa
3. Benchmarking
4. Analiza kosztów i korzyści
5. Analiza kosztów i efektywności

Kryteria wskaźników wykorzystywanych przy opracowywaniu, a następnie monitorowaniu programu lub projektu.

Czym jest ocena (ewaluacja)?

Przez ocenę (ewaluację) polityki, programu lub projektu należy rozumieć określenie wartości polityki, programu lub projektu w odniesieniu do wcześniej zdefiniowanych kryteriów i w oparciu o odpowiednie informacje.

Po pierwsze,

instytucja oceniająca ma odpowiedzieć na pytanie: czy program (projekt) okazał się sukcesem czy też porażką?

Po drugie,

niezbędne jest przedstawienie przez instytucję zamawiającą odpowiednich kryteriów, precyzujących zakres przedmiotowy, przestrzenny i czasowy oceny (ewaluacji).

Po trzecie,

niezbędne są informacje zebrane przez zespół oceniający, które po analizie będą stanowiły podstawę do określenia wartości programu (projektu).

Standardy oceny (ewaluacji):

- a) użyteczność** (ang. utility) - celem oceny (ewaluacji) ma być dostarczenie zamawiającemu praktycznych informacji na temat ocenianego programu; informacje te winny okazać się użyteczne z punktu widzenia instytucji zamawiających ocenę (ewaluację), np. przy wdrażaniu kolejnej generacji programów;
- b) wykonalność** (ang. feasibility) - każda ocena (ewaluacja) musi być oparta na praktycznych procedurach realizacyjnych, uwzględniających ograniczenia czasowe, finansowe lub polityczne procesu ewaluacyjnego; musi być ona elastyczna w stosunku do potrzeb poszczególnych aktorów procesu oraz dostarczać wartościowych informacji za rozsądną cenę;
- c) poprawność** (ang. propriety) - każda ocena (ewaluacja) musi być przeprowadzona w sposób zgodny z prawem, gwarantujący przestrzeganie standardów etycznych, uwzględniający dobro osób zaangażowanych w ocenę (ewaluację) oraz tych, których dotyczą jej wyniki. Kryterium poprawności dotyczy także profesjonalizmu podmiotów wykonujących ocenę (ewaluację) oraz wyników oceny (ewaluacji);
- d) stosowność** (ang. accuracy) - przy przeprowadzaniu oceny (ewaluacji) winny być brane pod uwagę wyłącznie te informacje i czynniki, które mają znaczenie przy szacowaniu efektów programu, a zatem pozwalają na sformułowanie wiarygodnych wniosków.

Kontrola-monitoring-ocena (ewaluacja)

Kontrola to działania mające na celu porównanie istniejącego stanu z postulowanym z punktu widzenia prawa, ustalenie nieprawidłowości oraz przekazanie wyników w formie wniosków i zaleceń do uprawnionego organu. Kontrolerzy badają najczęściej pewien wycinek danego programu.

Monitorowanie można zdefiniować jako proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i całego programu w aspekcie finansowym i rzeczowym, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów i programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Monitoring obejmuje cały program (monitoring finansowy, monitoring rzeczowy) i wynika z zapisu regulacji prawnych (w funduszach strukturalnych - rozporządzenie 1260/99, w kontraktach

wojewódzkich - rozporządzenie w sprawie programu wsparcia), które zobowiązują instytucję odpowiedzialną za dany program do przeprowadzenia procedury ewaluacyjnej. Monitoring jest procesem ciągłym, odbywającym się przez cały okres wdrażania programu (projektu). Celem monitorowania jest bieżące wykrywanie nieprawidłowości oraz ich korygowanie. (np. dlaczego nie stworzono 300 nowych miejsc pracy, tak jak zostało to założone w dokumentach programowych?).

Ocena (ewaluacja) może dotyczyć zarówno całego programu lub wyłącznie wybranego zagadnienia związanego z ocenianym programem.

Cel nadrzędny prowadzenia oceny (ewaluacji)

1. Zapis regulacji prawnych (w funduszach strukturalnych - rozporządzenie 1260/99, w kontraktach wojewódzkich – rozporządzenie w sprawie programu wsparcia), które zobowiązują instytucję odpowiedzialną za dany program do przeprowadzenia procedury ewaluacyjnej.
2. Zasadniczym celem oceny (ewaluacji) jest stałe ulepszanie skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumianej nie tylko w kategoriach pozytywnych efektów społecznych lub gospodarczych związanych bezpośrednio z danym programem, lecz także zwiększania przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Cele szczegółowe prowadzenia oceny (ewaluacji)

- A.** Kontrola nad działaniem władz publicznych oraz zwiększanie przejrzystości tych działań.
- B.** Zwiększanie skuteczności i efektywności projektów i programów podejmowanych przez sektor publiczny.
- C.** Kształtowanie kierunków i priorytetów działalności sektora publicznego.
- D.** Poznawanie mechanizmów programów i projektów.

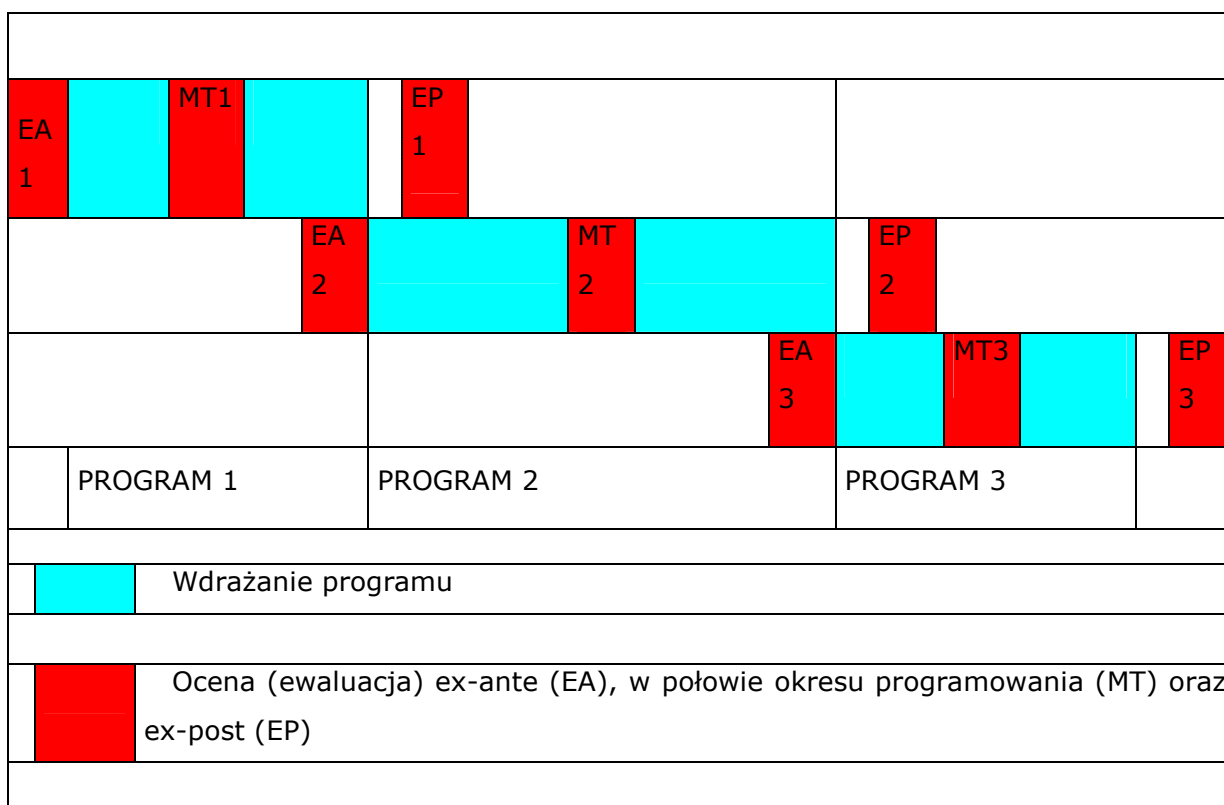
Rodzaje oceny (ewaluacji):

1. Klasyfikacja oceny (ewaluacji) ze względu na termin jej przeprowadzenia
2. Klasyfikacja oparta na przedmiocie oceny (ewaluacji).
3. Klasyfikacja według celu jej przeprowadzenia.

Ad.1. W zależności od terminu przeprowadzania oceny wyróżnia się:

- ocenę (ewaluację) ex-ante (ewaluację wstępną),
- ocenę (ewaluację) okresową, dokonywaną w trakcie realizowania programu (w przypadku programów strukturalnych jest to ocena (ewaluacja) w połowie okresu programowania),
- ocenę (ewaluację) ex-post (ewaluację końcową).

Ocena (ewaluacja) ex-ante, w połowie okresu programowania oraz ex-post programów, a cykl zarządzania programami

W taki bowiem sposób wygląda przygotowanie, wdrażanie i ocena (ewaluacja) programów finansowanych ze środków funduszy strukturalnych.

Ad.2. Jeśli weźmie się pod uwagę przedmiot przeprowadzanej oceny (ewaluacji), można wydzielić:

- ocenę (ewaluację) globalną (całościową),
- ocenę (ewaluację) tematyczną,
- ocenę (ewaluację) szczegółową.

Przykładem oceny (ewaluacji) tematycznej może być wykonana na zamówienie Komisji Europejskiej ocena (ewaluacja) wpływu programów finansowanych z funduszy strukturalnych na sektor małych i średnich przedsiębiorstw.

Ad.3. Ocena (ewaluacja) według celów jej prowadzenia:

- Cel poznawczy - głównym celem oceny (ewaluacji) w takim podejściu jest zwiększenie wiedzy zamawiającego oraz zainteresowanych partnerów na temat zasad działania programu lub projektu, poznanie wewnętrznych i zewnętrznych mechanizmów działających w programach, uzyskanie informacji dotyczącej efektów programu, jego sukcesów i niepowodzeń itp. Wiedza uzyskana w trakcie oceny (ewaluacji) poznawczej ma pomóc w wypracowywaniu polityki i programów w danej dziedzinie. Ocena (ewaluacja), której głównym celem jest cel poznawczy, jest także wykorzystywana w badaniach naukowych prowadzonych w dziedzinie, której dotyczy program będący przedmiotem oceny (ewaluacji).
- Cel instrumentalny - głównym celem oceny (ewaluacji) w podejściu instrumentalnym jest wykorzystanie jej wyników i rezultatów do podejmowania decyzji związanych z realizowanymi programami. Cel instrumentalny wyraża się w dwojakiego rodzaju podejściu do oceny (ewaluacji).

Przeprowadzenie oceny (ewaluacji)

Pracę zespołu ewaluacyjnego można podzielić na cztery etapy:

- A. Strukturyzacja** - etap ten nie zawsze występuje przy realizacji zadania ewaluacyjnego. Jeśli cele oceny (ewaluacji) są zdefiniowane w precyzyjny i jednoznaczny sposób, członkowie zespołu ewaluacyjnego mogą od razu przystąpić do drugiego etapu realizacji oceny - obserwacji. Jeśli jednak zakres zadań jest niejasny lub pewne kwestie związane z ocenianym programem wymagają sprecyzowania, w początkowej fazie realizacji zadania ewaluacyjnego, konieczne jest między innymi określenie (ewaluacja ex-ante) lub przywrócenie logicznej struktury ocenianego programu.
- B. Obserwacja** - na etapie tym dokonuje się określenia zakresu przedmiotowego i podmiotowego badań (np. z jakimi osobami należy przeprowadzić wywiad i na jaki temat) i na tej podstawie przystępuje do zbierania danych i faktów związanych z ocenianym programem.
- C. Analiza** - po zebraniu odpowiednich danych zespół ewaluacyjny wykorzystuje odpowiednie techniki w celu interpretacji danych, ich porównania oraz szacowania efektu programu.
- D. Ocenianie** - w ostatnim etapie ewaluacji dokonuje się oceny efektów programu w stosunku do określonych kryteriów (pytań ewaluacyjnych) oraz formułuje się syntetyczne wnioski i rekomendacje. Na tym etapie procesu ewaluacyjnego eksperci winni stwierdzić faktyczną jakość ocenianego programu. W fazie

oceniania określa się przykładowo, czy stworzoną w ramach ocenianego programu liczbę miejsc pracy należy uznać za sukces programu czy też biorąc pod uwagę różne czynniki, mogła być ona znacznie wyższa.

W każdej z przedstawionych powyżej kolejnych faz oceny (ewaluacji) możliwe jest zastosowanie różnych metod ewaluacyjnych.

Metody ewaluacyjne stosowane w fazie strukturyzacji

Analiza SWOT

Nazwa metody jest akronimem pochodzącym od angielskich słów: Strength (silna strona), Weakness (słaba strona), Opportunity (szansa) oraz Threat (zagrożenie).

Głównym celem metody w przypadku programów o charakterze społeczno-gospodarczym jest diagnoza czynników wpływających na rozwój danego państwa (regionu) lub sektora i na tej podstawie opracowanie strategii najkorzystniejszej z punktu widzenia przyszłego rozwoju. **Przykładowa analiza SWOT**

Silne strony	Słabe strony
- Wysoki poziom wykształcenia mieszkańców - Dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna - Silny sektor małych i średnich przedsiębiorstw	- Wysoka stopa bezrobocia - Duże zaniedbania w zakresie infrastruktury ochrony środowiska - Mała ilość dużych firm
Szanse	Zagrożenia
- Zainteresowanie inwestorów regionem - Korzystne dla regionu zmiany podatkowe	- Nieuwzględnienie regionu w programie budowy autostrad - Wysokie oprocentowanie kredytów inwestycyjnych

Matryca logiczna

Metoda matrycy logicznej opiera się na identyfikacji oczekiwanych efektów projektu (programu) na poziomie produktu, rezultatu, oddziaływania szczegółowego oraz oddziaływania szerszego i przyporządkowaniu każdemu z tych poziomów wskaźników osiągnięć, dokumentów weryfikujących te wskaźniki oraz założeń warunkujących osiągnięcie celów.

Wkład (ang. input): oznacza zasoby zaangażowane przez beneficjenta w trakcie wdrażania danego programu lub projektu.

Produkt (ang. output): oznacza konkretne przedsięwzięcia zrealizowane w ramach danego programu lub projektu. Produkty mierzone są w jednostkach fizycznych lub finansowych (np. długość zbudowanej drogi, ilość MSP, które uzyskały pomoc doradczą, ilość przeprowadzonych szkoleń).

Rezultat (ang. result): oznacza bezpośrednie i natychmiastowe efekty programu lub projektu (skrócenie czasu podróży, zmniejszenie zanieczyszczeń przedostających się do środowiska, liczba nowych stanowisk pracy, liczba przeszkolonych osób) lub finansowych (wielkość zainwestowanego kapitału prywatnego, zmniejszenie kosztów transportu, obniżenie cen połączeń telefonicznych itp.)

Oddziaływanie (ang. impact): odnosi się do konsekwencji danego programu lub projektu, wykraczających poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Przykładami wskaźników mogą być np. wielkość natężenia ruchu na drodze w rok po oddaniu jej do użytku, ilość nowych miejsc pracy stworzonych po 12 miesiącach od zakończenia programu wsparcia MSP w przedsiębiorstwach korzystających ze wsparcia, liczba uczestników szkoleń dla bezrobotnych, którzy znaleźli zatrudnienie w jakiś czas po zakończeniu programu.

Wykres 4 Matryca logiczna

Cel	Wskaźniki osiągnięć	Źródła informacji	Założenia
Cel szerszy			
Cel szczegółowy			
Rezultaty			
Produkty			
Wkład (finansowy, ludzki)			

Strzałki na rysunku pokazują sposób czytania matrycy.

Metaplan

Moderator zadaje uczestnikom spotkania wcześniej przygotowane pytania i umiejętnie kierując dyskusją stara się uzyskać od zaproszonych gości ich opinie w sprawie poruszanych kwestii.

Mapa oddziaływania

Podobnie jak w przypadku metaplanu, do udziału w tym etapie oceny (ewaluacji) zaprasza się grupę osób zaangażowanych w przygotowanie lub realizację programu. W przeciwieństwie do metaplanu, którą to metodę można zastosować w trakcie jednej sesji, mapa oddziaływania wymaga odbycia kilku spotkań.

Wskaźniki wykorzystywane przy opracowywaniu, a następnie monitorowaniu programu lub projektu winny spełniać następujące warunki:

- 1. Trafności** - wskaźnik winien być dostosowany do charakteru priorytetu (działania, projektu) oraz oczekiwanych efektów związanych z jego realizacją
- 2. Mierzalności** - każdy wskaźnik winien być wyrażony w wartościach liczbowych, co umożliwia jego weryfikację po zakończeniu wdrażania
- 3. Wiarygodności** - wskaźnik winien być zdefiniowany w taki sposób, aby jego ewentualna weryfikacja nie nastroczała trudności
- 4. Dostępności** - wskaźnik powinien być łatwy do uzyskania

Metody ewaluacyjne stosowane w fazie analizy

Zjawisko deadweight polega na tym, iż zmierzone efekty realizowanego programu lub projektu zostałyby osiągnięte nawet wówczas, gdyby na danym obszarze lub w danym sektorze nie był realizowany program lub projekt będący przedmiotem ewaluacji. Aby ocenić wielkość efektu deadweight należy stworzyć sytuację, jaka zaistniałaby, gdyby program nie był realizowany i porównać ją z sytuacją, w której program jest wdrażany.

Małe przedsiębiorstwo otrzymuje środki na sfinansowanie inwestycji. W jej wyniku utworzone zostają nowe miejsca pracy, wzrasta sprzedaż przedsiębiorstwa, poprawia się jego pozycja konkurencyjna. Dane te, stanowią efekty brutto projektu.

Okazuje się jednak (np. w wyniku wywiadu przeprowadzonego z przedsiębiorcą), iż dany projekt zostałby zrealizowany przez firmę, nawet wówczas, gdyby nie została mu udzielona pomoc z programu.

Efekt netto projektu jest zatem zerowy, gdyż identyczne efekty zostałyby osiągnięte bez wsparcia zewnętrznego. Środki z programu powinny zostać zatem przeznaczone na finansowanie projektów, które bez takiego wsparcia nie zostałyby zrealizowane.

Efekt deadweight jest ściśle związany z zasadą dodatkowości.

Zasada dodatkowości oznacza, iż środki publiczne (fundusze strukturalne) przekazywane w ramach danego programu nie zastępują dostępnych środków krajowych, lecz stanowią ich uzupełnienie, a zatem zwiększają całkowitą pulę dostępną na finansowanie danego typu działań.

Efekt dodatkowości, dźwigni oraz deadweight

						ŚRODKI POMOCOWE
WYDATKI PRYWATNE		ŚRODKI POMOCOWE		WYDATKI PRYWATNE		WYDATKI PRYWATNE
		WYDATKI PRYWATNE				
WYDATKI PUBLICZNE		WYDATKI PUBLICZNE		WYDATKI PUBLICZNE		WYDATKI PUBLICZNE

100% efekt deadweight

Efekt dźwigni

		ŚRODKI POMOCOWE				
WYDATKI PRYWATNE		WYDATKI PRYWATNE		WYDATKI PRYWATNE		ŚRODKI POMOCOWE
						WYDATKI PRYWATNE
WYDATKI PUBLICZNE		WYDATKI PUBLICZNE		WYDATKI PUBLICZNE		WYDATKI PUBLICZNE

100% dodatkowości

0% dodatkowości

Źródło: Komisja Europejska – Evaluating socio-economic programmes

Efekt substytucji (ang. substitution effect) polega na tym, iż beneficjenci programu lub projektu stają się bardziej konkurencyjni w stosunku do tych podmiotów działających na terenie obszaru objętego programem, które nie były beneficjentami pomocy.

Dotyczy to zwłaszcza działań związanych z rozwojem zasobów ludzkich. Przykładowo, na danym terenie jest realizowany program wsparcia dla absolwentów. Jego głównym instrumentem są różnego typu zachęty i ułatwienia dla pracodawców zatrudniających absolwentów. Efekt substytucji wystąpi wówczas, gdy pracodawca w miejsce dotychczas zatrudnionej osoby przyjmie do pracy absolwenta. Efekt brutto programu wynosi jedno nowe miejsce pracy dla absolwenta, efekt netto - zero nowych miejsc pracy (absolwent został zatrudniony kosztem osoby, która utraciła pracę).

Efekt zastępowania (ang. displacement effect) występuje wówczas, gdy pozytywne efekty wynikające z realizowanego programu i osiągnięte na obszarze objętym pomocą są związane z negatywnymi efektami występującymi na obszarze nie kwalifikującym się do wsparcia.

Przykładowo, jeśli w regionie wdrażany był program wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw, może nastąpić proces przenoszenia się przedsiębiorstw z regionu sąsiedniego na obszar, gdzie dostępna jest pomoc. Od liczby nowych miejsc pracy stworzonych w regionie korzystającym ze wsparcia (efekt brutto) odejmuje się miejsca pracy utracone w regionach sąsiednich, w związku z przenoszeniem się firm do regionu stwarzającego dzięki zastosowanym instrumentom pomocowym lepsze warunki rozwoju.

VIII. Sposoby oceny Planu

Skuteczność Planu poddawana będzie bieżącej ocenie. Sprawowana będzie przez Instytucję Zarządzającą za pomocą wskaźników postępu realizacji i oceny skuteczności wdrażanych projektów określonych w poszczególnych programach operacyjnych i w wytycznych opracowanych przez ówczesne Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej pt. „Wytyczne do tworzenia wskaźników monitoringu programów, priorytetów, działań i projektów oraz lista podstawowych wskaźników monitorowania w poszczególnych obszarach interwencji funduszy strukturalnych”.

Informacja i promocja

Instytucja Zarządzająca zapewnia środki informacyjne i promocyjne w zakresie pomocy udzielonej z funduszy strukturalnych. Wykorzystywane środki informacyjne i promocyjne będą miały na celu przede wszystkim informowanie potencjalnych i faktycznych odbiorców pomocy o możliwościach wsparcia ze strony UE oraz informowanie opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy unijnej dla poszczególnych projektów i rezultatach tych działań. Instytucja Zarządzająca obowiązana jest przestrzegać zasady wynikające z Rozporządzenia Komisji 1145/2003 i z zawartych umów.

Informowanie i promocja odbywać się będą poprzez organizowanie szkoleń i konferencji na temat możliwości pozyskania środków unijnych. W prasie lokalnej i regionalnej, w telewizji i radiu regionalnym oraz w Internecie podawane będą systematycznie informacje na temat zaangażowania finansowego UE w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Planu.

IX. Podsumowanie. Strategia Promocji Planu Rozwoju Lokalnego

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wąwolnica jest jednym z podstawowych narzędzi programujących szeroko pojęty rozwój Gminy; wytycza on i szczegółowo wskazuje kierunki rozwoju, jak również poszczególne działania podejmowane na rzecz Gminy.

PRL dla Gminy Wąwolnica spełnia również funkcję informacyjną, poprzez realizację Strategii Informacyjnej.

Zadania Strategii Informacyjnej:

- a) zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich grup docelowych na terenie Gminy,
- b) zapewnienie czytelnej informacji o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach,
- c) zapewnienie bieżącego informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie Gminy,
- d) zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Planu Rozwoju Lokalnego w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- e) inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym,
- f) wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak Internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.

Grupy docelowe odbiorców

Działania podejmowane w ramach Planu Rozwoju Lokalnego będą uwzględniały specyficzne potrzeby wymienionych grup docelowych, jeśli chodzi o zakres informacji oraz użyte instrumenty w celu osiągnięcia maksymalnej skuteczności.

Opinia publiczna – powszechna wiedza na temat działań związanych z wdrażaniem oraz wykorzystaniem środków Unii Europejskiej służyć będzie prezentacji korzyści płynących z członkostwa we Wspólnocie, budowaniu pozytywnego wizerunku podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania pomocy, jak również przyczyni się do poparcia dla inwestycji, których bezpośrednim beneficjentem będzie społeczność lokalna Gminy.

Beneficjenci - to osoby, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy. Będą to:

- jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego,
- podmioty będące jednostkami podległymi samorządowi gminnemu bądź realizujące zadania jednostki samorządu gminnego,
- podmioty gospodarcze,
- organizacje zrzeszające przedsiębiorców,
- jednostki edukacyjne,
- organizacje pozarządowe,
- inne organizacje społeczne.

Kształtowanie wizerunku Planu Rozwoju Lokalnego

Wykorzystanie pomocy w ramach funduszy strukturalnych płynących z Unii Europejskiej uzależnione jest od poziomu świadomości w zakresie istnienia oraz możliwości pozyskania środków dla jednostek samorządu terytorialnego. W tym celu istnieje realna potrzeba konsekwentnego kształtowania pozytywnego wizerunku Planu Rozwoju Lokalnego.

Instrumenty strategii informacyjnej

Realizacji polityki informacyjnej służyć mają następujące instrumenty:

- a) konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentacje – propagujące informacje o możliwościach wykorzystania środków unijnych i rezultatach wsparcia UE oraz usystematyzowania wiedzy,
- b) wizytacje projektów, ekspozycje projektów – mogą stanowić skuteczne metody prezentacji osiągnięć w zakresie realizacji inicjatyw z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej,
- c) informowanie o projektach oraz ich promocja przez beneficjentów – zadbanie o przekazanie odpowiedniej wiedzy beneficjentom z terenu Gminy, którzy będą odpowiedzialni za spełnienie wymogów w tym zakresie,
- d) serwisy internetowe – będą szybkim i ogólnodostępnym źródłem informacji dla potencjalnych beneficjentów i instytucji o aktualnych możliwościach skorzystania z pakietu pomocowego, zaś dla opinii publicznej stanowią kompleksowe źródło informacji o osiągnięciach Planu Rozwoju Lokalnego i wsparciu ze strony Unii Europejskiej dla Gminy,

- e) publikacje, broszury informacyjne, ulotki, reklamy, plakaty, materiały audio-wizualne – ułatwią w atrakcyjnej, przystępnej formie przybliżenie wiedzy na temat dostępnej pomocy ze strony Unii Europejskiej, możliwości jej uzyskania, roli instytucji w zarządzaniu pomocą oraz roli Unii Europejskiej w tym procesie,
- f) współpraca z mediami – działania wykorzystujące współpracę z prasą, radiem, telewizją o zasięgu lokalnym i regionalnym będą kluczowym elementem przy realizacji Planu Rozwoju Lokalnego w szczególności w odniesieniu do opinii publicznej. Działania podejmowane za pośrednictwem mediów będą miały formę artykułów i relacji prasowych, audycji radiowych i telewizyjnych, reklam i ogłoszeń.

Wszelka informacja o zasadach i procedurach związanych z wykorzystaniem funduszy strukturalnych powinna być przekazana w zwięzły i przystępny sposób.

Źródła:

- 1. Narodowy Plan Rozwoju (do 2006)**
- 2. Narodowa Strategia Spójności – projekt**
- 3. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (Regionalny Program Operacyjny od 2007)**
- 4. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wąwolnica (2004-2006)**
- 5. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego**
- 6. Strategia Rozwoju Gminy Wąwolnica**
- 7. Studium Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wąwolnica**